Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті
Тарих факультеті
Дүниежүзі, тарихнама және деректану кафедрасы

«Қосалқы тарихи пәндер» бойынша қорытындылаушы емтихан бағдарламасы

Мамандықтар: «6В02212-тарих және шет тілін меңгеру» білім беру бағдарламасы,
Оқу түрі: күндізгі, 6 кредит, 1-курс

Алматы
2023

Бағдарламаны 5В020300-тарих мамандығының жұмыстық оқу жоспары мен білімдік бағдарламаның пәндер каталогы негізінде жасаған т.ғ.д., профессор Т.Ә. Төлебаев

Дүниежүзі, тарихнама және деректану кафедрасы мәжілісінде қаралған және ұсынылған

«___» ______________________ 2023ж. Хаттама №

Кафедра меңгерушісі Р.С. Мырзабекова

Факультеттің ғылыми кеңесінде ұсынылды

«___» ______________________ 2023ж. Хаттама №

Ғалым хатшы Н.А. Тасилова

Қорытындылаушы емтиханның өтілу түрі – жазбаша универ жүйесі:

Дәстүрлі –сұраққа жазбаша жауап беру

Қорытындылаушы емтихан бағдарламасы

Кіріспе.

Тарихи қосалқы пәндердің тарих ғылымындағы орны.

Тарихи қосалқы пәндердің түрлері, өзара байланысы, тарих ғылымын дамытудағы ролі.

Тарихи қосалқы пәндердің теориялық, методологиялық мәселелері. Зерттеу деңгейі.

Тарихи қосалқы пәндердің дерек көздері.

Палеография және археография.

Палеографияның міндеттері мен мақсаты. Тарихи қосалқы пән ретіндегі палеографияның маңызы. Негізгі міндеттері. Зерттеу әдісі. Ғылым ретінде қалыптасуы мен дамуы. Көне жазба ескерткіштерді зерттеудегі полеографияның қызметі. Жазу құралдары мен материалдары. Қағаз жасау ісі.

Археография және эпиграфика.

Археографияның даму тарихы. Жазба деректер түрлері. Эпиграфика пәні. Мақсаты мен міндеттері.

Сфрагистика және геральдика, вексилология қосалқы тарихи пәндер. «Сфрагистика мен геральдика, вексилологияның тарих ғылымындағы орны мен маңызы». Геральдиканың тарих ғылымына қосар үлесі. Геральдиканың ғылым ретінде дамуы. Герольдтар институты. Сфрагистиканың ғылыми дамуы. Вексилология қосалқы тарихи пән. Тәуелсіз Қазақстан рәміздері

Фалеристика қосалқы тарихи пән.

Фалеристика туралы ұғым. Әлемдік марапаттау жүйесі. Қазақстандағы марапаттау жүйесінің тарихы

Тарихи метрология

«Тарихи метрология -қосалқы тарихи пән». Тарихи метрология пәні. Зерттелу дәрежесі. Зерттеу әдістері. Терминдері. Европа мен Ресейдегі өлшем жүйесінің дамуы. Қазақстандағы өлшем жүйесінің қалыптасуы. Қазақша өлшем бірліктері.

Хронология - қосалқы тарихи пән.

Хронология пәні. Негізгі міндеттері мен зерттеу әдістері. Хронологияның ғылым ретінде қалыптасуы. Уақыттың өлшем бірліктері. Жұлдыздық уақыт. Жергілікті уақыт. Декреттік уақыт. Тоғыс есебі. Күн мен айдың тұтылуы

Нумизматика - қосалқы тарихи пән

Тарихи қосалқы пән ретіндегі нумизматиканың маңызы. Нумизматика пәні, міндеттері, зерттеу әдістері. Ғылым ретінде дамуы. Қазақстан нумизматикасы. Нумизматиканың негізгі түсініктері мен терминдері. Бонистика. Ақша жасау ісінің негізгі кезендері. Қазақстандағы ақша реформалары.

Генеология.

Генеалогияның тарих ғылымында атқаратын ролі, негізгі міндеттері, зерттеу әдістері. Генеологияның ғылым ретінде қалыптасуы. Генеологияның тарихнамасы. Зерттелу дәрежесі.

Қазақ халқының шежіресі.

Шежіре деректері- көне мәдениет жазбалары, ауыз әдебиет мұралары. Қазақ шежіресі, этногенезі- генеологиялық деректерде. Қазақ шежіресі туралы деректердің жетістіктері мен кемшіліктері.

Тарихи география мен картография.

Тарихи география қосалқы тарихи пән. Қазақстандағы этникалық және демографиялық процесстер. Картография пәні, мақсат міндеттері. Картографияның қалыптасуы. Қазақстандағы картография мәселелері

Тарихи онамастика

Онамастиканың мақсаты мен міндеттері. Салалары мен ерекшеліктері. Деректері. Онамастиканың ғылым ретінде дамуы. Антропонимика. Қазақ антропонимикасы

Тарихи топонимика

Тарихи топанимиканың өзекті мәселелері мен дамуы. Қазақстандағы жер-су атаулары. Еліміздегі елді мекендердің атаулары. Қазақстандағы топонимикалық өзгерістер мен проблемалар

«Қосалқы тарихи пәндер» пәні бойынша қорытынды емтиханды бағалау рубрикаторы

СТАНДАРТТЫ ЕМТИХАН: ЖАЗБАША

Крите рий/ балл	ДЕСКРИПТОРЛАР				
	«Өте жақсы»	«Жақсы»	« Қанағаттанарлық»	«Қанағаттанарлықсыз»	
	90-100 % (27-30 балл)	70-89 % (21-26 балл)	50–69% (15-20 балл)	25–49% (8-14 балл)	0–24% (0-7 балл)
1-ші сұрақ **Пәннің теориясы мен тұжыр**	«Өте жақсы» бағасы барлық үш сұрақтың толық ашылуын, әр тұжырым мен қорытындының	«Жақсы» бағасы барлық жауап толық, бірақ кейбір мәселелерді толық қамтылмаған, негізгі	«Қанағаттанарлық» бағасы билетте ұсынылған сұрақтардың толық емес жариялануын	Қойылған сұрақтарды дұрыс аша алмағанда, қате дәлелдеу,	Пән бойынша негізгі ұғымдарды, теорияларды білмеу, сұрақта көрсетілген фактілер мен

ымдамасын білу және түсіну **30 балл**	егжей-тегжейлі дәлелдерін қамтитын, логикалық және дәйекті түрде құрылған, аудиториялық сабақтарда өткен тақырыптардың мысалдарымен көрсетілген жауап үшін қойылады.	ережелердің қысқартылған дәлелдері көрсетілген жауап үшін қойылады, материалды жеткізудің қисыны мен дәйектілігінде қате жіберілуі мүмкін. Жауапта кейбір стилистикалық қателіктер жіберілуі, терминдер дұрыс қолданылмауы мүмкін.	қамтитын жауап үшін қойылады, негізгі ережелерді үстіртін дәлелдейді, баяндамада композициялық диспропорцияларға, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінің бұзылуына жол береді, теориялық ережелерді аудиториялық сабақтардың әзірленген конспектілерінің мысалдарымен суреттемейді.	дұрыс емес қорытынды жасалған жағдайда.	оқиғаларды білмеу. Қорытынды бақылау жүргізудің ережелерін бұзу.
2-ші сұрақ **Таңдалған әдістеме мен технологияны нақты практикалық тапсырмаларға қолдану** **30 балл**	Оқу тапсырмасын толық орындау, қойылған сұраққа толық, дәлелді жауап беру, пәннің практикалық мәселелерін шешу;	Оқу тапсырмасын ішінара орындау, пәннің практикалық міндеттерін толық шешпеу, қойылған сұраққа толық емес, бірақ дәлелді жауап беру; пән бойынша ғылыми тіл нормаларын сауатсыздау пайдалану;	Материалды үзік-үзік жеткізіледі, қисын мен дәйектілік бұзылады, нақты және семантикалық дәлсіздіктерге жол беріледі, пәннің теориялық білімі үстірт, біржақты қолданылады.	Тапсырманы шешуде ұтымсыз әдістің қолданылуы немесе жеткілікті ойластырылмаған жауаптың берілуі; тапсырмаларды шеше алмау, тапсырмаларды жалпы түрде орындау; нормадан асатын қателіктер мен кемшіліктер жіберу.	Тапсырмаларды шешу үшін білімді, алгоритмдерді қолдана алмау; қорытындылар жасай алмау. Қорытынды бақылау жүргізудің ережелерін бұзу.
3-ші сұрақ	Оқу тапсырмасын	Тұжырымдамалық материалды	Негізделген ғылыми	Тапсырма өрескел	Тапсырма орындалмады,

Таңдалған әдістеменің ұсынылған практикалық тапсырмаға қолданылуын бағалау және талдау, алынған нәтиженің негіздемесі **40 балл**	толық орындау, қойылған сұраққа толық, дәлелді жауап беру, пәннің практикалық мәселелерін шешу; Ғылыми ережелер, қолданылған әдістеме мен технологияның дәйекті, қисынды және дұрыс негіздемесі, сауаттылық, ғылыми тілдің нормаларын сақтау, тұжырымдарға әсер етпейтін материалды ұсынуда 1-2 дәлсіздікке жол беріледі.	пайдалануда 3-4 дәлсіздікке, жалпылау мен тұжырымдардағы кіші-гірім қателіктерге жол беріледі, бұл тапсырманың жалпы деңгейіне әсер етпейді.	ережелердің қолданылуы туралы тұжырымдар нақты емес және нәтижесіз, стилистикалық және грамматикалық қателіктер, сондай-ақ практикалық шешімнің нәтижелерін өңдеуде дәлсіздіктердің болуы.	қателіктер мен орындалды, сұрақтарға жауаптар толық емес, тұжырымдамалық материалдар мен дәлелдер нашар пайдаланылды.	қойылған сұрақтарға жауаптар жоқ, талдау материалдары мен құралдары пайдаланылмады. Қорытынды бақылау жүргізу ережелерін бұзу.

Емтихан нәтижелерін бағалау критерилері

Студенттердің емтихан білімін бағалау критерилері:

«**Өте жақсы**» - мәселе толық баяндалған және сипаттау барысында: берілген сұрақтарға жан-жақты сипаттама берген; басты тұжырымдар мен қорытындылан айқындалған; оларға кешенді түрде талдау жасалған; мәселе көлемінде бірнеше еңбек пайдаланылған; студент өз көзқарастарын білдіре отырып, ұсыныстар жасаған.

«Жақсы» - мәселенің негізгі мазмұны ашылған, сұрақтарға жүйелі талдау жасалған, басты ерекшеліктерді айқындай алған. Бірақ өз көзқарастары мен ұсыныстары нақты және айқын емес, салыстырмалы талдау аз, қорытындылаушы пікірлері жалпылама жасалған.

«**Қанағаттанарлық**» - жауаптар жүйесіз, үстірт, негізінен оқу құралы көлемінде жазылған. Басты мәселелерге талдау жасалмаған, өз көзқарастары мен ұсыныстары жазылмаған, бағдарламалық материал 50 пайыздан төмен

игерілген, қателіктер де кездеседі, маңызы мен ерекшеліктері дұрыс көрсетілмеген.

«**Қанағаттанарлықсыз**» - жазылған жауап тақырыпқа тікелей қатысты емес, немесе басқа мәселеге арналған, бағдарламада көрсетілгендей мәселенің мәні мен мазмұны ашылмаған, жауаптарында қателер орын алған.

Емтиханға дайындалу үшін ұсынылатын әдебиеттер

1. Введение в специальные исторические дисциплины. Учебник для студентов выс. Уч. заведений/ под ред. Г.А. Леонтьевой. М., 2000.
2. Төлебаев Т.Ә. Қосалқы тарихи пәндер. 1-бөлім. Оқу құралы. Алматы, 2013.
3. Төлебаев Т.Ә. Қосалқы тарихи пәндер. 11-бөлім. Оқу құралы. Алматы, 2015.
4. Төлебаев Т.Ә. Қосалқы тарихи пәндер. Оқу құралы. Алматы, 2017.
5. Е. Шаймерден. Қазақ елінің рәміздері. Алматы, 2006
6. Сейдімбек А. Қазақтың ауызша тарихы. Астана, 2007.
7. Жеріңнің аты - Еліңнің хаты. Энциклопедиялық анықтамалық-Алматы, «Аруна», 2010.

Онлайн түрінде қолжетімді (университет кітапханасы):

8. Төлебаев Т.Ә. Қосалқы тарихи пәндер. 1-бөлім.Электронды оқу құралы. Алматы, 2016.
9. Төлебаев Т.Ә. Қосалқы тарихи пәндер. 11-бөлім. Электронды оқу құралы. Алматы, 2016.
10. Төлебаев Т.Ә. Қосалқы тарихи пәндер. Оқу құралы. Алматы, 2017.